

Asia: VN/14432/2025

Valtioneuvoston asetus turkiseläinten hyvinvoinnista

Kohta 1

1 § Soveltamisala

Asetusta sovelletaan domestikoitumattomiin eläinlajeihin, joiden hyvinvoinnin turvaaminen ei ole mahdollista asetusluonnokseen kirjatun ehdoin ja joiden hyvinvointia koskevat vaatimukset olisivat aivan erilaiset esimerkiksi eläintarhassa. Esimerkiksi perustavanlaatuiset, lajityypilliset käyttäytymistarpeet kuten laaja reviiri, uiminen tai kaivaminen, eivät voi mitenkään täyttyä ehdotetun kokoisissa, verkkopohjaisissa häkeissä, joissa eläimet viettävät koko elämänsä. Tämän vuoksi asetusta ei tule saattaa voimaan, vaan asetuksen käsittely tulee keskeyttää ja aloittaa turkiseläinten häkkikasvatuksen kansallisen kiellon valmistelu. Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaisen, EFSA:n, heinäkuussa 2025 julkaiseman raportin mukaan turkkinsa takia kasvatettavien eläinten pitäminen nykyisen kaltaisissa verkkopohjaisissa häkeissä aiheuttaa heille vakavia hyvinvointiongelmia eikä eläinten kasvattaminen tällaisissa olosuhteissa ole suositeltavaa. Olosuhteiden olennainen muokkaaminen tekisi puolestaan tarhauksesta taloudellisesti mahdotonta.

Nyt lausunnolla olevassa asetusluonnoksessa ehdotetut vaatimukset eivät vastaa myöskään eläinten hyvinvoinnista annetun lain (693/2023) vaatimusta, jonka mukaan "[e]läimen pysyvän pitopaikan on oltava riittävän tilava sekä muutoinkin rakenteiltaan ja varusteiltaan sopiva eläimen fysiologisten tarpeiden sekä niiden olennaisten käyttäytymistarpeiden tyydyttämiseen, jotka liittyvät liikkumiseen, leikkiin, lepoon, kehonhuoltoon, syömiseen, ravinnon etsintään ja ympäristön tutkimiseen sekä sosiaalisiin suhteisiin" (37 §). On selvää, että asetusluonnoksen vaatimukset eivät perustu sen soveltamiskohteena olevien eläinten tarpeisiin vaan ihmisen näille eläimille määrittelemään käyttötarkoitukseen. Tämä on kuitenkin voimakkaassa ristiriidassa eläinten hyvinvoinnista annetun lain (693/2023) kanssa, jonka "tarkoituksena on edistää eläinten hyvinvointia ja suojella eläimiä parhaalla mahdollisella tavalla niiden hyvinvoinnille aiheutuvalta haitalta" (1 §).

Kohta 2

2 § Määritelmät

Osa luonnoksessa käytetyistä termeistä on harhaanjohtavia. 'Turkiseläin' on ihmisen kyseiselle eläimelle määrittelemä kategoria, joka perustuu kyseiselle eläimelle määriteltyyn käyttötarkoitukseen. Termi normalisoi tiettyjen eläinten pitämistä turkisten raaka-aineena, ikään kuin tämä olisi näiden eläinten luonnollinen ja kyseenalaistamaton tehtävä. Termi häivyttää sen yksilöllisen eläimen, sen ketun, minkin, hillerin, soopelin tai supikoiran, joka kasvatetaan ja tapetaan turkisten tuottamiseksi. 'Turkistila' puolestaan redusoi kokonaiset eläinyksilöt pelkiksi lopputuotteiksi. Termi luo kuvan paikasta, joka ikään kuin tuottaa turkiksia ilman varsinaista kettua, minkkiä, hilleriä, soopelia tai supikoiraa, joka tilalla kasvatetaan ja tapetaan turkisten tuottamiseksi. Myös 'eläinsuoja' on harhaanjohtava, sillä se luo vaikutelman, että eläimiä suojattaisiin ja suojeltaisiin. Tosiasiassa kyse on rakennuksesta tai rakennelmasta, jossa turkisten tuottamiseksi kasvatettavia ja tapettavia eläimiä pidetään, jotta heitä voidaan hyödyntää.

Kohta 3

3 § Turkiseläimen käsittely ja hoito

Turkisten tuottamiseksi kasvatettavien eläinten kynsiin liittyvät ongelmat johtuvat yksinomaan siitä, että eläimet pidetään koko elämänsä pienissä, verkkopohjaisissa häkeissä, minkä takia heidän kyntensä eivät kulu normaalilla tavalla. Kuten EFSA:nkin raportissa todetaan, verkkopohjaisissa häkeissä eläminen aiheuttaa eläimille vakavia hyvinvointiongelmia ja heidän kasvattamisensa nykyisenkaltaisissa häkeissä tulisi lopettaa. Niskapihtien käyttäminen ja siihen liittyvä kipu ja kärsimys puolestaan aiheutuvat siitä, että tuhansien eläinten tiloilla ei ole mahdollista ottaa huomioon eri eläinten erilaisia luonteita ja tarpeita tai käyttää vaadittavaa aikaa kunkin yksilön hoitamiseen ja käsittelyyn. Äärimmäisen stressaavat olosuhteet vielä osaltaan lisäävät hoito- ja käsittelytilanteisiin liittyviä haasteita. On myös syytä huomata, että sekä verkkopohjaiseen häkkiin koko elämänsä ajaksi pakottaminen että niskapihtien käyttö ovat mahdollisia vain, koska turkkinsa takia kasvatettavia ja tapettavia eläimiä koskevat aivan eri eettiset säännöt kuin monia muita eläimiä. Olisi täysin poissuljettu mahdollisuus, että esimerkiksi lemmikkinä pidettäviä eläimiä pidettäisiin asetusluonnoksessa kuvatuissa olosuhteissa tai käsiteltäisiin siinä kuvatuilla tavoilla. Laissa eläinten hyvinvoinnista määritellään heti ensimmäisessä pykälässä, että lain tarkoituksena on edistää eläinten hyvinvointia ja suojella eläimiä parhaalla mahdollisella tavalla heidän hyvinvoinnilleen aiheutuvalta haitalta sekä lisätä eläinten kunnioitusta ja hyvää kohtelua. Vertailut lemmikkeinä ja eläintarhoissa pidettävien samojen tai hyvin samankaltaisten eläinten kohtelun minimivaatimusten ja tämän luonnoksen välillä kertoo, että niin kutsuttuja turkiseläimiä ei suojella parhaalla mahdollisella tavalla heidän hyvinvoinnilleen aiheutuvalta haitalta eikä asetuksen avulla lisätä eläinten kunnioitusta tai hyvää kohtelua.

Kohta 4

4 § Turkiseläinten ryhmäkasvatus ja sosiaaliset suhteet

Kun tiloilla on tuhansia eläimiä ja eläimet elävät pienissä häkeissä, ei ole mahdollista huolehtia, että jokainen eläin on itselleen sopivien lajitovereiden seurassa ja pääsee tarvittaessa pakoon muita eläimiä. Tuhansien eläinten riittävä tarkkailu on käytännössä mahdotonta, ja pienissä häkeissä ei ole mahdollista hakeutua itselleen sopivien yksilöiden seuraan eikä piiloutua esimerkiksi aggressiivisesti käyttäytyviltä yksilöiltä. Näin ollen ei ole mahdollista huolehtia, että eläinten hyvinvoinnista annetun

lain (693/2023) pykälän 20 vaatimus toteutuu: ”[j]os eläimet suhtautuvat vihamielisesti toisiinsa tai voivat muusta syystä vahingoittaa toisiaan, ne on pidettävä erillään toisistaan tai niillä on oltava mahdollisuus paeta ja piiloutua muilta eläimiltä” (20 §). Ei ole myöskään mahdollista taata, etteivät poikasiaan hoitavat emot häiriinny tai seurata, että emot pystyvät huolehtimaan asianmukaisesti poikasistaan, jotka ovat täysin riippuvaisia vanhempansa hoivasta. Asetusluonnoksessa kuvatuissa häkkiolosuhteissa myöskään supikoirille ja ketuille tyypillinen yhteisvanhemmuus ei voi toteutua. Asetusluonnoksessa kuvatuissa olosuhteissa ei ole realistista mahdollisuutta taata eläimille mahdollisuutta muodostaa hyvinvoinnille välttämättömiä sosiaalisia suhteita tai täyttää sosiaaliin suhteisiin liittyviä tarpeita kuten lisääntymiskäyttäytymistä ja reviirin puolustamista. Kun pienellä alueella kasvatetaan tuhansia eläimiä ja eläimet pidetään pienissä, verkkopohjaisissa häkeissä heidän koko elämänsä ajan, on mahdotonta, että eläinten hyvinvoinnista annettuun lakiin (693/2023) kirjattu eläinten ”mahdollisuus toteuttaa liikkumiseen, leikkiin [...] ravinnon etsintään ja ympäristön tutkimiseen sekä sosiaaliin suhteisiin liittyviä olennaisia käyttäytymistarpeitaan” toteutuisi (20 §). Asetusluonnos on myös tältä osin voimakkaassa ristiriidassa EFSA:n raportin kanssa: raportin mukaan merkittävimmät turkkinsa takia kasvatettavien eläinten hyvinvointia heikentävät tekijät liittyvät pieniin häkkeihin ja karuihin olosuhteisiin. Nämä rajoittavat eläinten liikkumista ja estävät keskeisten lajityypillisten käyttäytymistarpeiden, kuten ravinnonhakukäytöksen ja ympäristön tutkimisen, toteuttamista.

Kohta 5

5 § Eläimen tuotantokykyyn vaikuttaminen

Tämä asetuskohta on epäolennainen, sillä tavoitteena tulee olla turkiseläinten häkkikasvatuksen lopettaminen kokonaan. Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaisen, EFSA:n, heinäkuussa 2025 julkaiseman raportin mukaan turkkinsa takia kasvatettavien eläinten pitäminen verkkopohjaisissa häkeissä aiheuttaa heille vakavia hyvinvointiongelmia ja eläinten kasvattaminen nykyisen kaltaisissa häkeissä tulisi lopettaa.

Kohta 6

6 § Ruokinta ja juotto

Turkistarhaus tulee kieltää kokonaan siirtymäajalla.

Kun tarhausta siirtymäajalla vielä harjoitetaan, tulee kaikissa eläinten pitopaikoissa on oltava jatkuvasti vettä saatavilla. Jotta laki todella suojelisi eläinten hyvinvointia, sitä ei voi laatia niin, että siitä voi poiketa tilanteissa, joissa hyvinvointivaatimusten täyttäminen aiheuttaa kustannuksia.

Kohta 7

7 § Eläimen hyvinvoinnin ja pitopaikan tarkastaminen

Tämä asetuskohta on epäolennainen, sillä tavoitteena tulee olla turkiseläinten häkkikasvatuksen lopettaminen kokonaan. Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaisen, EFSA:n, heinäkuussa 2025 julkaiseman raportin mukaan turkkinsa takia kasvatettavien eläinten pitäminen verkkopohjaisissa

häkeissä aiheuttaa heille vakavia hyvinvointiongelmia ja eläinten kasvattaminen nykyisen kaltaisissa häkeissä tulisi lopettaa.

Kohta 8

8 § Eläinjalostus

Turkiseläimillä on paljon niiden hyvinvointia haittaavia ominaisuuksia, joita turkkiin ja sen kokoon keskittyvä jalostus on lisännyt, etenkin ketuilla. Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaisen, EFSA:n, heinäkuussa 2025 julkaiseman raportin kannan mukaan eläinten kasvattaminen verkkopohjaisissa häkeissä turkiksia varten aiheuttaa eläimille vakavia hyvinvointiongelmia ja etenkin ketut kärsivät liikuntaelinten sairauksista. Turkistarhaus itsessään on siis myös eläinten jalostuksen kautta lisännyt eläimille aiheutuvaa kärsimystä. Tämä on yksi niistä tekijöistä, joiden vuoksi turkistarhaus tulee lopettaa kokonaan.

Kohta 9

9 § Turkistilan yleiset vaatimukset

Tämä asetuskohta on epäolennainen, sillä turkistarhaus tulee lopettaa kokonaan Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaisen, EFSA:n, heinäkuussa 2025 julkaiseman raportin johtopäätösten mukaisesti. Lopettamisen siirtymäajalla tulee huolehtia siitä, että kun turkistarhoilla torjutaan haittaeläimiä, torjuntatavat eivät vahingoita haittaeläimiksi luokiteltuja eläimiä. Turkistarhoilla on muun muassa pyritty torjumaan lintuja verkoilla, joihin lintuja on jäänyt kiinni ja kuollut hitaasti.

Kohta 10

10 § Turkistilan aitaaminen ja karkuun päässeiden eläinten pyydystäminen

Tämä asetuskohta on epäolennainen, sillä turkistarhaus tulee lopettaa kokonaan Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaisen, EFSA:n, heinäkuussa 2025 julkaiseman raportin johtopäätösten mukaisesti.

Turkistarhoilta pääsee aina karkaamaan jonkin verran eläimiä. Minkki ja supikoira on luokiteltu haitallisiksi vieraslajeiksi, joita ei EU:ssa saa kasvattaa ja että Suomen luovuttava poikkeuslupien hakemisesta ja vieraslajien luonnon monimuotoisuutta uhkaavasta turkiseläinten häkkikasvatuksesta. Tarhoilta karanneista minkeistä syntyneet minkkipopulaatiot ovat monin paikoin tappaneet paljon lintuja. Osa karkuun päässeistä eläimistä kärsii nälästä ja nääntymisestä ja etenkin ketut usein jalostuksen ja ahtaissa häkeissä elämisen aiheuttamista vääntyneistä jaloista. Koska turkiseläinten karkaamista tarhoilta luontoon ei voida kokonaan estää, tarhaus tulee kieltää kokonaan.

Kohta 11

11 § Eläinsuojan olosuhteet

Tämä asetuskohta on epäolennainen, sillä turkistarhaus tulee lopettaa kokonaan Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaisen, EFSA:n, heinäkuussa 2025 julkaiseman raportin johtopäätösten mukaisesti.

Kohta 12

12 § Pitopaikan yleiset vaatimukset

Tämä asetuskohta on epäolennainen, sillä turkistarhaus tulee lopettaa kokonaan Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaisen, EFSA:n, heinäkuussa 2025 julkaiseman raportin johtopäätösten mukaisesti. Raportissa todetaan, että verkkolattian käyttö aina väistämättä estää eläimen hyvinvoinnin, sillä se estää lajityypillistä käyttäytymistä. Samoin ahtaat häkit, joita tarhoilla käytetään, estävät hyvinvoinnin, kuten monipuolisen liikkumisen ja lajityypillisen reviirin ylläpitämisen.

Asetuksen muistiossa myös käytetään seuraavaa täysin vanhentunutta ja virheellistä perustelua: "Niin sanottuja kiipeilyhäkkeitä, joihin on yhdistetty lisätilaa pystysuunnassa, ja vaakatasossa yhdistettyjä rivihäkkeitä on käytössä eräissä muissa maissa; Hollannissa jopa kolmessa kerroksessa." Hollannissa on päätetty kieltää minkkitarhaus jo vuonna 2013, jolloin siirtymäaika asetettiin vuoden 2024 loppuun. Koronaviruksen seurauksena kieltä aikaistettiin siten, että viimeiset tarhat suljettiin maaliskuun 2021 loppuun mennessä. Kyseinen kohta on hyvä esimerkki siitä, että koko asetus on valmisteltu huonosti ja osin virheellisen tiedon varassa.

Kohta 13

13 § Pitopaikan varusteet ja virikkeet

Laisa eläinten hyvinvoinnista pykälässä 20 sanotaan: "Eläimiä on hoidettava siten, että niillä on mahdollisuus toteuttaa liikkumiseen, leikkiin, lepoon, kehonhuoltoon, syömiseen, ravinnon etsintään ja ympäristön tutkimiseen sekä sosiaalisiin suhteisiin liittyviä olennaisia käyttäytymistarpeitaan." Turkisasetuksessa mainitut virikkeet, joista asetuksen muistiossa annetaan esimerkkejä, ovat täysin riittämättömiä siihen, että eläimet voisivat toteuttaa liikkumiseen, leikkiin, ravinnon etsintään ja ympäristön tutkimiseen sekä sosiaalisiin suhteisiin liittyviä olennaisia käyttäytymistarpeitaan. Puun, luun tai putken pala ei riitä, kuten saatavilla oleva tutkimustieto turkiseläinten kuten kettujen, minkkien ja supikoirien lajityypillisestä käyttäytymisestä kertoo. Muokattava materiaali ei täytä esimerkiksi ketun kaivuutarvetta ja minkin uimatarvetta. Turkistarhaus tulisikin kieltää, koska se on eläinten hyvinvointilain hengen ja kirjaimen vastaista.

Kohta 14

14 § Voimaantulo

Tätä asetusta ei tule saattaa voimaan, vaan asetuksen käsittely keskeyttää ja aloittaa turkiseläinten häkkikasvatuksen kansallisen kiellon valmistelu. Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaisen, EFSA:n, heinäkuussa 2025 julkaiseman raportin mukaan turkkinsa takia kasvatettavien eläinten pitäminen nykyisen kaltaisissa verkkopohjaisissa häkeissä aiheuttaa eläimille vakavia hyvinvointiongelmia eikä eläinten kasvattaminen tällaisissa olosuhteissa ole suositeltavaa.

Kohta 15

15 § Siirtymäsäännökset

Tätä asetusta ei tule saattaa voimaan, vaan asetuksen käsittely keskeyttää ja aloittaa turkiseläinten häkkikasvatuksen kansallisen kiellon valmistelu. Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaisen, EFSA:n, heinäkuussa 2025 julkaiseman raportin mukaan turkkinsa takia kasvatettavien eläinten pitäminen nykyisen kaltaisissa verkkopohjaisissa häkeissä aiheuttaa eläimille vakavia hyvinvointiongelmia eikä eläinten kasvattaminen tällaisissa olosuhteissa ole suositeltavaa Turkistarhauskielto tulee saattaa Ruotsin minkkitarhauskiellon tapaan voimaan kahden vuoden siirtymäajalla.

Kohta 16

Liite 1 Minkki, hilleri ja soopeli

Minkin tarhaamista häkkiolosuhteissa ei pidä sallia, kuten EFSA:n heinäkuussa 2025 julkaisema raportti osoittaa. Raportissa todetaan, että merkittävimmät turkistarhattavien eläinten hyvinvointia heikentävät tekijät liittyvät nykyisin käytettävien häkkien kokoon ja karuihin olosuhteisiin. Häkkikasvatusolosuhteet rajoittavat eläinten liikkumista voimakkaasti ja estävät niiltä keskeisiä lajityypillisiä käyttäytymistarpeita, kuten ravinnonhakukäytöksen ja ympäristön tutkimisen. Verkkopohjalla kasvattaminen, tilanpuute ja häkkiympäristöön liittyvä yli- ja alistimulaatio aiheuttavat huomattavia hyvinvointiongelmia minkeille. Lisäksi erityisesti minkkejä koskevia hyvinvointiongelmia ovat EFSA:n mukaan pehmytkudosvauriot sekä ihovauriot ja käsittelyn aiheuttama stressi. EFSA ei näe mahdollisuuksia näiden hyvinvointiongelmiin korjaamiseen häkkikasvatusjärjestelmissä, vaan ottaa kantaa minkkien häkkikasvatuksen kieltämiseksi. Mainitut hyvinvointiongelmat koskevat, osin jopa minkkiä voimakkaammin, soopelia ja hilleriä. Lisäksi on huomioitava, että EU on määritellyt minkin vuonna 2025 vieraslajiksi, jonka kasvattaminen kielletään.

Kohta 17

Liite 2 Kettu

Ketun, eli naalien (sinikettujen) ja puna/hopeakettujen ja näiden risteymien tarhaamista häkkiolosuhteissa ei pidä sallia, kuten EFSA:n heinäkuussa 2025 julkaisema raportti osoittaa. Raportissa todetaan, että merkittävimmät turkistarhattavien eläinten hyvinvointia heikentävät tekijät liittyvät nykyisin käytettävien häkkien kokoon ja karuihin olosuhteisiin. Häkkikasvatusolosuhteet rajoittavat eläinten liikkumista voimakkaasti ja estävät niiltä keskeisiä

lajityypillisiä käyttäytymistarpeita, kuten ravinnonhakukäytöksen ja ympäristön tutkimisen. Lisäksi erityisesti kettuja koskevia hyvinvointiongelmia ovat EFSA:n mukaan käsittelyn aiheuttama stressi, muiden eläinten läsnäoloon liittyvä stressi (group stress, punaketuilla) sekä liikuntaelinten sairaudet (siniketuilla eli naaleilla) . EFSA ei näe mahdollisuuksia näiden hyvinvointiongelmiin korjaamiseen häkkikasvatusjärjestelmissä, vaan ottaa kantaa kettujen häkkikasvatuksen kieltämiseksi.

Kohta 18

Liite 3 Supikoira

Supikoirien tarhaamista häkkiolosuhteissa ei pidä sallia EFSA:n heinäkuussa 2025 julkaiseman raportin perusteella. Raportissa todetaan, että merkittävimmät turkistarhattavien eläinten hyvinvointia heikentävät tekijät liittyvät nykyisin käytettävien häkkien kokoon ja karuihin olosuhteisiin. Häkkikasvatusolosuhteet rajoittavat eläinten liikkumista voimakkaasti ja estävät niiltä keskeisiä lajityypillisiä käyttäytymistarpeita, kuten ravinnonhakukäytöksen ja ympäristön tutkimisen. Lisäksi erityisesti supikoiria koskevia hyvinvointiongelmia ovat EFSA:n mukaan liikuntaelinten sairaudet ja sosiaalisen eristämisen aiheuttama stressi.

EFSA ei näe mahdollisuuksia näiden hyvinvointiongelmiin korjaamiseen häkkikasvatusjärjestelmissä, vaan ottaa kantaa supikoirien häkkikasvatuksen kieltämiseksi. Lisäksi on huomioitava, että EU on määritellyt supikoiran vieraslajiksi, jonka kasvattaminen on kiellettyä.

Voitte jättää lausuntonne myös tähän

Lausunto

-

Tuomivaara Salla
Kriittisen eläintutkimuksen verkosto ry